संस्कृतभारती (उत्तरतमिल्नाडु)

परीक्षा – गीताप्रवेशः (प्रथमभागः)

अवधिः - घण्टाद्वयम् अङ्काः 75

आषाढः – विलम्बिसंवत्सरः ५११९ जूलै -२०१८

मुख्यसूचना - सर्वप्रश्नानाम् उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत ।

---

1) **सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत ।** 6

क) तेषूपजायते ख) भगवच्छक्तिः ग) घ्नतोऽपि
घ) केचिद्भीताः ङ) तत्रैकाग्रम् च) युञ्जन्नेवम्

तेषु + उपजायते दीर्घः
भगवत् + शक्तिः श्चुत्वम् छत्वम्
घ्नतः + अपि विसर्ग-उत्वम्, गुणः, पूर्वरूपः
केचित् + भीताः जश्त्वम्
तत्र + एकाग्रम् वृद्धिः
युञ्जन् + एवम् ङ्मुडागमः

2) **सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत ।** 4

क) मणिगणाः + इव = मणिगणा इव, मणिगणायिव लोप
ख) हरे + ए = हरये, यान्तवान्तादेशः
ग) स्याद् + ढक्का = स्याड्ढक्का, ष्टुत्वम्
घ) हयैः + युक्तैः = हयैर्युक्तैः, विसर्ग-रेफः

3) **णत्वं केन कारणेन प्राप्तं / न प्राप्तम् इति विवृणुत ।** 3

क) इन्द्रियाणि ख) हरीन् ग) शृगालेन
अट् अन्तिमे गकारः अडादिभिन्न-वर्णः

4) **आवरणे दत्तस्य धातोः निर्देशानुसारं रूपं लिखत ।** 3

(क) सा श्लोकस्य ___ करोति । (पठ् + ल्युट्)

(ख) बहवः ____ राष्ट्रहितं न चिन्तयन्ति । (नी + तृच्)

ग) मातापितरौ एव शिशोः उत्तमौ __ भवतः । (पाल् + ण्वुल्)

5) **'क्त' प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि भूतकाले परिवर्तयत ।** 4

क) अध्यापकः पाठं पाठितवान् ।
अध्यापकेन पाठः पाठितः ।

ख) सर्वे उच्चैः शब्दं कृतवन्तः ।
सर्वैः उच्चैः शब्दः कृत ।

ग) शिक्षिका एकां कथां कथितवती ।
शिक्षिकया एका कथा कथिता ।

घ) सुरेशः ग्रामं गच्छति ।
सुरेशेन ग्रामः गतः ।
सुरेशः ग्रामं गतः ।

6) **'सति सप्तमी' प्रयोगेण वाक्यानि योजयत ।** 4

क) यदा वाहनं आगतं तदा आरक्षकः स्थगितवान् । वाहने आगते सति

ख) वृष्टिः आगता । वस्त्राणि आद्राणि अभवन् । वृष्ट्याम् आगतायां सत्याम्

ग) देशः सुभिक्षः जातः । जनाः सन्तुष्टाः । देशे सुभिक्षे जाते सति

घ) जलपात्रं नीयमानम् आसीत् । सेविका पतितवती । जलपात्रे नीयमाने सति

पिता पुत्रं नगरं गमयति । यजमानः सेवकेन कार्यं कारयति ।

7) **यथोचितं णिजन्तवाक्यानि लिखत ।** 4

क) पुत्रः नगरं गच्छति । पिता .... (ख) सेवकः कार्यं करोति । यजमानः .....

ग) शिवः विषयं जानाति । मातामही ... (घ) गोपालः क्षीरं पिबति । अम्बा .....

मातामही शिवं विषयं ज्ञापयति । अम्बा गोपालं क्षीरं पाययति ।

8) **यथोचितं सन्-प्रत्ययान्तं रूपं लिखत ।** 4

क) ते संस्कृतकार्यं कर्तुम् इच्छन्ति । ख) सः ज्ञातुम् इच्छया प्रश्नम् अपृच्छत् ।

ग) भवन्तः किमपि वक्तुम् इच्छन्ति किम्? घ) वयं विश्वं जेतुम् इच्छामः ।

9) **समस्तपदं समासनाम च लिखत । (षण्णाम् एव)** 6

क) गवे हितम् ख) त्रयाणां लोकानां समाहारः ग) भक्त्या उपहृतम्

घ) दीर्घा शाटिका ङ) कृतः सङ्कल्पः येन सः च) तरुः च लता च

ज) न विद्यते विद्या यस्याः सा झ) नगरस्य समीपम्

10) **विग्रहवाक्यं प्रदर्श्य समास-नाम लिखत । (चतुर्णाम् एव)** 4

क) वनगतः ख) अहिनकुलम् ग) उपवनम्

घ) अनागमनम् ङ) वाक्कलहः च) जितेन्द्रियः

11) **तद्धितान्त-पदानि लिखत ।** 4

क) धनम् अस्य अस्ति इति (ख) गङ्गायाः अपत्यं पुमान्

ग) दनोः अपत्यानि पुमांसः (घ) कान्तिः अस्याः अस्ति इति

12) **यथोचितं तरप्-तमप् / ईयसुन्-इष्ठन् प्रत्ययानां प्रयोगं कुरुत ।** 4

(क) उमादीपयोः दीपा ____(उन्नत) (ख) ग्रहेषु मङ्गलः भूमेः __ । (समीप)

(ग) खगेषु पिकस्य स्वरः ___(मधुर) (घ) कर्मबुद्ध्योः मध्ये बुद्धिः __ । (ज्यायस्)

उन्नततरा समीपतमः

मधुरतमः ज्यायसी

13) **सोदाहरणं ५-६ वाक्यैः विवृणुत । (एकम् एव)** 5

करणकारकम् / अपत्यार्थक-तद्धित-प्रत्ययाः / बहुव्रीहिसमासः

14) **एकस्य श्लोकस्य पदविभागं अन्वयं तात्पर्यं च लिखत ।** 5

सत्वात्सञ्जायते ज्ञानं रजसो लोभ एव च ।
प्रमादमोहौ तमसो भवतोऽज्ञानमेव च ॥

अथवा

अनेकशास्त्रं बहु वेदितव्यम्
अल्पश्च कालो बहवश्च विघ्नाः ।
यत्सारभूतं तदुपासितव्यम्
हंसो यथा क्षीरमिवाम्बुमध्यात् ॥

15) **चित्रं दृष्ट्वा दशवाक्यैः कथां लिखत ।** **5**

14) **कमपि एकं विषयम् अधिकृत्य १०-१२ वाक्यैः प्रबन्धं रचयत ।** 10

मम जीवने संस्कृतम् / भारतदेशजीवनम्

वदतु संस्कृतम् *॥ शुभम् ॥* *जयतु भारतम्*